

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— **Tečaj za gospodarske vajence.** Gospodarske vajence sprejema državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Zato dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje ter majhno nagrado v denarju. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1924. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci, in sicer ako izpolnijo ostale pogoje na prosta mesta. Lastnoročno na celo polo pisane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom o navedenosti, je poslati do 20. marca 1924 ravnatelju državnih kmetijskih šol na Grmu v Novem mestu.

Splošne vesti.

ŠE NEKAJ O UČITELJSKIH UPOKOJITVAH.

K članku prijatelja Flereta pod gornjim naslovom v »Učiteljskem Tovarišu« od 21. februarja 1924 naj podam še jaz nekaj pojasnil.

V bistvu je pravilno, kar piše gosp. Fleret. Nikdo se ne pritožuje radi zavlačevanja upokojitve, ker zaradi tega nikdo ne trpi; nasprotno: ako še nima polne službene dobe, se mu med tem časom povečuje službena doba; vrh tega še pridobi s tem, da delj časa uživa aktivne prejemke, ki so v vsakem slučaju večji ko penzijski, tudi za onega, ki ima polno službeno dobo. Mimogrede naj omenim, da pred Glavni Prosvetni Svet pridejo samo prošnje onih, ki še nimajo polne službene dobe. A to ni bistveno.

Povod tej nezadovoljnosti je zavlačevanje nakazila penzije, oziroma akontacije. In ta nezadovoljnost je popolnoma upravičena. Povod tej nezadovoljnosti bi se lahko odstranil, ako bi se obenem z upokojitvijo nakazala akontacija, odnosno polna penzija pri onih, ki imajo polno službeno dobo, in to od 1. dne meseca, ki sledi razrešitvi. To je na videz zelo enostavno in se je pri nas vedno tako prakticiralo, tudi prva leta po prevratu, dokler niso bili srbski zakoni razširjeni na celo kraljevino. Ta rešitev pa ni tako enostavna in to iz razloga, ker je v penzijskih zadevah odločilno finančno ministrstvo, ki ima svojo staro prakso in je vezano na nerodne zakone, n. pr. o državnem računovodstvu in o glavni kontroli. Dokler se finančna uprava v Beogradu ne modernizira, tako dolgo ne bo hitrega poslovanja v celi državni upravi.

O zloglasnem »Pravilniku« je napisal g. Milčinski bridko satiro v »Slov. Narodu« o božiču 1922. To njegovo satiro sem v ministrstvu prosvete čital in razlagal kolegom, ki so uživali tem bolj, ker je bil navzoč tudi gospod, ki je sodeloval pri redakciji pravilnika, česar jaz seveda nisem vedel. Nameraval sem ta feljton Milčinskega in pa onega o brezuspešnem iskanju v »Službenih Novinah«, ki so brez registra, prevesti in objaviti v kakšnem beograjskem listu, a vsled premeščanja nisem izvršil te namere. In to je točka, na katero hočem opozoriti. Ni dovolj, ako mi v slovenskih listih jadikujemo in zabavljamo — tega v Beogradu večinoma ne čitajo. Oglašati in uveljaviti se moramo v beograjskih listih, če hočemo prodreti z reformami.

Naravni zakoni so neizprosni. K tem spada tudi zakon vztrajnosti: telo vztraja v stanju mirovanja, odnosno v stanju in smeri gibanja, dokler se ne pojavi nova sila, ki izpremeni to stanje. Da se izpremeni hitrost in smer gibanja naše državne uprave, treba je napore in sile. Da sila učinkuje na telo, mora imeti prijemališče na telesu samem: za našo državno upravo je prijemališče v Beogradu!

Fran Vajda.

— **Preselitev oddelka za srednje šolstvo ministrstva prosvete v Beogradu.** Vsi oddelki za osnovno šolstvo v ministrstvu prosvete — izvenzemski statističnega, ki je skupen s srednjim, — so koncentrirani v stari zgradbi ministrstva prosvete v kralja Milana ulici, ker se je oddelke za srednje šolstvo izselil. Statistični od-

delek ostane i nadalje v Kosančičevom Vencu. — Gospod minister prosvete je obetal slovenskemu učitelstvu, da pozove zastopnika slovenskega učitelstva za osnovno šolstvo takoj v Beograd, ko se izvrši ta preselitev. Bodočnost nam pokaže, kako se bo izvršila ta obljuba.

— **Tudi značilen pojav.** Kakor smo informirani, je prejelo uredništvo »Slovenca« že nov projekt zakona o narodnih šolah, medtem ko drugim še ni dostopen. Tudi značilen pojav, kako se daje avtonomistom in federalistom prednost pri današnji vladi.

— **Ukinjenje šolskega odseka pokrajinske uprave v Dalmaciji.** Splitski »Službeni Glasnik« objavlja, da se ukinja šolski odsek pokrajinske uprave za Dalmacijo ter da prehaja njegova pristojnost do obnove novega šolskega zakona na velika župana splitske in dubrovnike oblasti. Analogno s tem preneha delovanje »Šolskega Savjeta« ter »Kotarskih in mjesnih šolskih svetov«. Bokokotarski srez ostane pod dubrovniško oblastjo, otok Krk pa začasno pod pokroviteljsko upravo za Hrvatsko. Razen šolskih ustanov preidejo pod oblast velikih županov tudi ostale prosvetne ustanove kot muzej, gledališče in arhivi. Naslov oblasti prosvetne uprave se odslej glasi: Veliki župan splitske, odnosno dubrovnike oblasti, Šolsko odeljenje.

— **Predurji za dnevnice.** Ministrstvo pravde je obvestilo vsa ministrstva o odredbi strokovne komisije za tolmačenje zakona o nameščencih, da honorarni državni nameščenci (dnevničarji) nimajo pravice dobivati predurinov (avansov).

— **Prepisi šolskih poslopij in vrtov na ime krajin šolskih svetov.** Te dni kroži odlok višjega šolskega sveta po šolah, da se želi, da si krajni šolski sveti preskrbijo posesne liste od šolskih zemljišč. Prav koristno! Kaj pa tam, kjer si krajni šolski sveti teh listin ne morejo oskrbeti, ker dosednji lastniki — občine — tega ne pripustijo? Na mnogih krajih so šolska poslopja in šolska zemljišča, vrti že desetletja še vedno last političnih občin. Danes zadene vsak tak poizkus na trdo steno. Svoječas je v takih slučajih, kjer je bil energični okrajni šolski svet, uradno to kratko storila finančna prokuratura. Je li danes to nemogoče? Višji šolski svet naj išče sredstva, kako postavnim potem prisiliti občine, da dovolijo prepis. Kjer sta pri šoli dva gospodarja, navadno žalostno izgleda. Občina kot lastnik nič ne stori, in jo ne more nobena šolska oblast siliti, krajni šolski svet pa se komodno izgovarja na občino kot lastnika. Ta zadeva je dosti nujnejša in važnejša kot cela obilica drugih in je čas, da zavzame višji šolski svet k temu, dokler ima še kaj besede, svoje stališče.

— **Priporočila knjig za šolske knjižnice in višji šolski svet.** Ne mine teden, da bi višji šolski svet ne priporočal, (včasih že skoro ukazal), nabavo te ali one slovenske ali srbohrvatske knjige, revije, lista za mladinsko ali učiteljsko knjižnico. Ko bi »vse besede meso postale«, bi imela vsaka šola že davno natlačene omare knjig. Tako pa samevajo po omarah le redke in večinoma zastarele knjige in nadzornik, ki eventualno pogleda v omaro, si na tihem misli: kakšen zanimkež ta voditelj, toliko priporočil in pobud, pa prazne omare! — Ker pa se morajo knjige tudi plačati, in šolski voditelj nima niti fonda, moramo denar iskati pri krajnem šolskem svetu. V proračun se vstavi ali pa tudi ne vstavi vsako leto vsotica za šolsko knjižnico (in to mladinsko in učiteljsko). Iz te vsote naročajo — v slučaju namreč, da ti krajni šolski svet tega ne zabrani — »Zvonček«, »Vrtec«, »Angelček«, »Sadjar«, »Naš List«, »Zabavno knjižico«, razne nove izide mladinske knjige in vse knjige, ki jih višji šolski svet periodično priporoča. Ako ne boš, boš slabo zapisan. Bože, proračunna vsota pa zadošča jedva za prve štiri, več pa ne smeš! Krajnemu šolskemu svetu je višji šolski svet priporočil varčnost pri vsem in določil tudi znesek za knjižnico, ki ga možakarji ne prekoračijo. Našim krajnim šolskim svetom priporočati varčno gospodarjenje pač ni bilo potrebno. Može bi bili najraje tako varčni, da bi sploh ne bilo nobenih izdatkov. Bil sem že pri ducatu krajnih šolskih svetov, pa nikjer niso licitirali zneskov za učila, knjige in šolskega vodstva navzgor, pač pa jih omejevali do skrajnosti. Višji šolski svet naj na novo določi primerne vsote za knjige in učila, tako, da bomo lahko razven 5 mladinskih del naročili še vsaj vsako 5. priporočeno, da ne bo pritožb, da šole vsa priporočila ignorirajo. Priporočil je na cente: priporočajo »Tovariš«, »Popotnik«, »Zvonček«.

»Sadjar«, založniki, višji šolski svet in dr. primerno pa tudi neprimerno, tako da se nam že od samega priporočanja v glavi meša.

— **Užitek nadučiteljskih stanovanj.** Od pamtveka smo imeli nadučitelje v šoli prosta stanovanja; nikomur ni prišlo do sledi na misel nam kratiti te pravice, pristojna nam pa tudi po srbskem zakonu o stanu in ogrevu. Saj smo pravkar čitali v listih, da je celjski magistrat priznal mestnim učiteljem stanarino za več kot 1 leto nazaj. (Prosimo dotične tovariše, da postopek v korist drugim objavijo, je vendar principijelnega pomena). Kako se naj to ujema z novo uradniško pragmatiko? Pri novih stavbah na deželi kmalu ne bo več v šoli stanovanja; čemu ga naj tudi zidajo, saj nikomur ne pritiče! Kje pa bo nadučitelj iskal svoje stanovanje? In pa še ta absurdnost: od dosedaj uživanega stanovanja bi naj plačeval stanarino, oziroma bi isto država odtegovala. S kako pravico, ko so šole vendar last šolskih občin? To bo še mnogo preklanja! (po hrbitu učitelstva). Danes nam ne izplačuje država tudi voditeljskih doklad, dasi je zakon za iste še vedno v veljavi! Krivi pa smo si voditelji sami, ker države ne tožimo! Ako si sami smatramo naša stanovanja kot nagrado za naše voditeljsko delo, smo res pomilovanja vredni! Predstojniki nekaterih uradov res ne prejemajo za svoje vodstvo doklad, so pa za to oproščeni drugega uradnega dela in ne opravljajo teh del izven urada ponoči kot mi! Opomba: Ta dopis priobčujemo, ne da bi se strinjali z vsemi izjavljani. — Uredn.

— **Naročnike »Zvončka«** opozarjamo, da je prva številka ponatisnjena. Razpolagamo se z nad 1000 izvodi. Sezite pridno po njej!

— **Brezplačni srbohrvatski tečaji v Ljubljani.** V Ljubljani se je vršil letos že III. tečaj srbohrvatskega jezika, ki je trajal 5 mesecev in je bil deljen na 3 sekcije. Oba tečaja v prejšnjih letih sta uspela zelo dobro, v letošnjem je bilo 120 slušalcev. Tečaj je priredilo »Bratstvo«. — Zaključek srbohrvatskega tečaja »Bratstva« se je vršil letos 28. februarja t. l. v šoli na Grabnu. Ob zaključku so se vršili izpiti obiskovalcev tečaja, katerim je prisostvoval delegat ministrstva prosvete g. inšpektor dr. Janko Lokar, ki je ob zaključku nagovoril zbrano učitelstvo in obiskovalce ter jim na uspehih čestital. Pri nagovoru se je nadvse pohvalno izrazil o kulturnem delovanju »Bratstva«. Od zbranih obiskovalcev se je poslovil načelnik šolskega odseka »Bratstva«, kakor tudi tov. K. Milošević. Tovariš Milošević je posebno poudarjal edinstvenost našega jezika in je razvil tozadevno program našega jezikovnega problema. Imenoma obiskovalcev se je učitelstvu zahvalil na trudu g. dr. Mlekuš. Srbohrvatski tečaj »Bratstva« je trajal pet mesecev in se je vršil v mestni šoli na Grabnu. Na tečaju so poučevale tri učne osebe, in sicer učiteljici ga. Angela Kravosova, gđ. Stana Vučkovičeva in g. Kristofor Milošević. »Bratstvo« otvori v letošnjem šolskem letu ponovne brezplačne srbohrvatske tečaje. Obiskovalci srbohrvatskega tečaja dobe lahko potrdila o obiskovanju tečaja.

— **Nikar tako!** V »Jutru« čitamo: Mlad učitelj na deželi prosi vsled pomanjkanja denarnih sredstev, ako bi mu kdo hotel darovati kako slovensko leposlovno knjigo. Ko jo prečita, bi jo lahko porabil za snujočo se ljudsko knjižnico. Dobrodošla vsa novejša dela. Knjige je poslati na upravništvo »Jutra«. — Mlademu učitelju svetujemo, da se posluži svoje okrajne učiteljske knjižnice, ali pa kake javne knjižnice. Take notice nam ne delajo posebne časti in tudi knjižnic se ne snuje na ta način.

— **Učiteljski dom v Mariboru** ima na Jožefovo svoj drugi redni občni zbor. Več glej med inserati. Isti dan ob 8. uri se vrši istotam skupna seja upravnega odbora in nadzorstva.

— **Učiteljski zdraviliški dom v Rogški Slatini** ima svoj občni zbor, kakor je označeno v oglašu zadaj.

— **Usposobljenostne preizkušnje** za osnovne in meščanske šole se prično na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 25. aprila 1924 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenostni preizkušnji se naj predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 15. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

— **»Osnovni pojmi iz glasbene teorije«.** Priredil g. Adolf Gröbming, glasbeni učitelj. Knjiga ima že predaprobacijo in bo šla skoro v tisk. Na to opozarjamo zainteresirane in pisatelje, da ne bo nepotrebnega dvojnega dela.

— **Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglašu zadaj z debelimi črkami.**

Vestnik za učiteljski naraščaj.

— **Učiteljski naraščaj v Mariboru** se prav pridno giblje in izpopolnjuje tudi v onih panogah, v katerih mu šola ne more nuditi skoro ničesar za življenje. Uvedel je vsako nedeljo redna predavanja. Do sedaj je predaval tov. Hren o pomenu šolskih odrov in tov. Alt o pragmatiki in naših prejemkih. Vsakega predavanja se je udeležilo do 100 gojencev in gojenk. Le tako naprej!

Učiteljski pravnik.

ZA REDUCIRANE UČITELJICE ŽENSKIH ROČNIH DEL.

S pomočjo vposlanih dekretov smo ugotovili sledeče:

1. Na podlagi zakona o državnem svetu čl. 12. mora vsaka prizadeta vložiti sama zase tožbo na državni svet. Zato smo vsem, ki so nam poslale dokumente, iste vrnili na označeni naslov.

2. Rok za vlaganje te tožbe je predpisan in omejen na 30 dni od dostave razrešilnega dekreta.

3. Opozarjamo na pravilno izpolnitev dat (Datumi, štev. odlokov).

4. Tožbo je poslati, kolekovano s 5 Din na »Državni Svet« — Beograd, in sicer priporočeno.

5. Posebno opozarjamo, naj se priložita namestitni in razrešilni dekret v prepisu (kolek a 2 Din), ki ga lahko uradno overovi šolsko vodstvo. Originalov ne dati iz rok.

6. Po mnenju pravnikov tožba mora uspeti, seveda je pa računati tudi na eventualne posledice, da se s tožbo ne uspe; potem je plačati kolekovino (pristojbino) 100 Din, ker je nemogoče predvideti na kakšno stališče se bo postavil Državni Svet.

Spodaj priobčujemo formular tožbe, kako jo je sestaviti:

(Taksa po tarifi postavki 52. pripomba 1. Din 100.— se bode, če potreba, naknadno pobrala).

Državni svet
v Beogradu.

Tožiteljica
N. N.
učiteljica ženskih ročnih
del v

Tožba
radi rešenja ministrstva
prosvete z dne 8. febru-
arja 1924. O. Br. 942.

Imenovana sem z dekretom višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne štev. za stalno učiteljico ženskih ročnih del na razredni osnovni (meščanski) šoli v s pravno močjo z dne dalje.

Dokaz: dekret v prepisu pod A.
Mesto je sistemizirano in v računu predvideno.

Dokaz:

Dne pa mi je bil dostavljen od višjega šolskega sveta v Ljubljani odlok z dne štev. s katerim se me na podlagi rešenja ministrstva prosvete z dne 8. februara O. Br. 942 obvešča, da me komisija za izvršitev in uporabo zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923 ni prevedla na omenjeni zakon.

Dokaz: citirani odlok v prepisu pod B.

V smislu čl. 21. zak. o državnem svetu z dne 17. maja 1922 »Službene Novine« Kraljestva Srba, Hrvatov in Slovencev štev. 111. z dne 22. maja 1922 vlagam v odprtem roku pravočasno proti navedenemu odloku

tožbo.

Člen 224. zak. o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih razglašen v »Službenih Novinah« št. 199 z dne 1. septembra 1923 določa, da se smatrajo oni državni uslužbenci, o katerih najpozneje v 4 mesecih (torej do 1. januarja 1924) ni bil izdan noben odlok, za obdržanje na njih položaju.